

Osuuskauppa Arina

Riihiraitti 1-3 luontoselvitys asemakaavan muutosta varten – Maikkula, Oulu

Raportti

27.8.2024

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Selvitysalue	1
3	Menetelmät ja aineisto.....	2
3.1	Lähtötiedot	2
3.2	Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen.....	3
3.2.1	Arvokkaiden luontokohteiden luokitus	3
3.2.2	Lepakoiden käyttämien alueiden luokitus.....	6
3.2.3	Lajiston luokitusperusteet	7
3.3	Maastoinventoinnit	7
3.3.1	Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys	7
3.3.2	Linnustoselvitys	8
3.3.3	Liito-orava- ja lepakkoselvitys.....	8
3.4	Epävarmuustekijät.....	8
4	Tulokset	9
4.1	Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys	9
4.1.1	Kasvillisuuden yleiskuvaus	9
4.1.2	Arvokkaat kasvillisuus- ja luontotyyppikohteet.....	14
4.1.3	Haitalliset vieraskasvilajit.....	14
4.2	Liito-orava- ja lepakkoselvitys	14
4.3	Ekologiset yhteydet	15
4.4	Linnustoselvitys	16
5	Johtopäätökset ja suositukset.....	17
6	Lähteet	17

Paikkatietoaineistot:

Pohjakartat © Maanmittauslaitos 2024

Kasvupaikkatiedot ja puustotiedot © Luonnonvarakeskus WMS 2024

Raportin valokuvat © FCG Finnish Consulting Group Oy/Riina Lämsä, kannen kuva: Mäntyristö selvitysalueella.

27.8.2024

Riihiraitti 1-3 luontoselvitys asemakaavan muutosta varten – Maikkula, Oulu

1 Johdanto

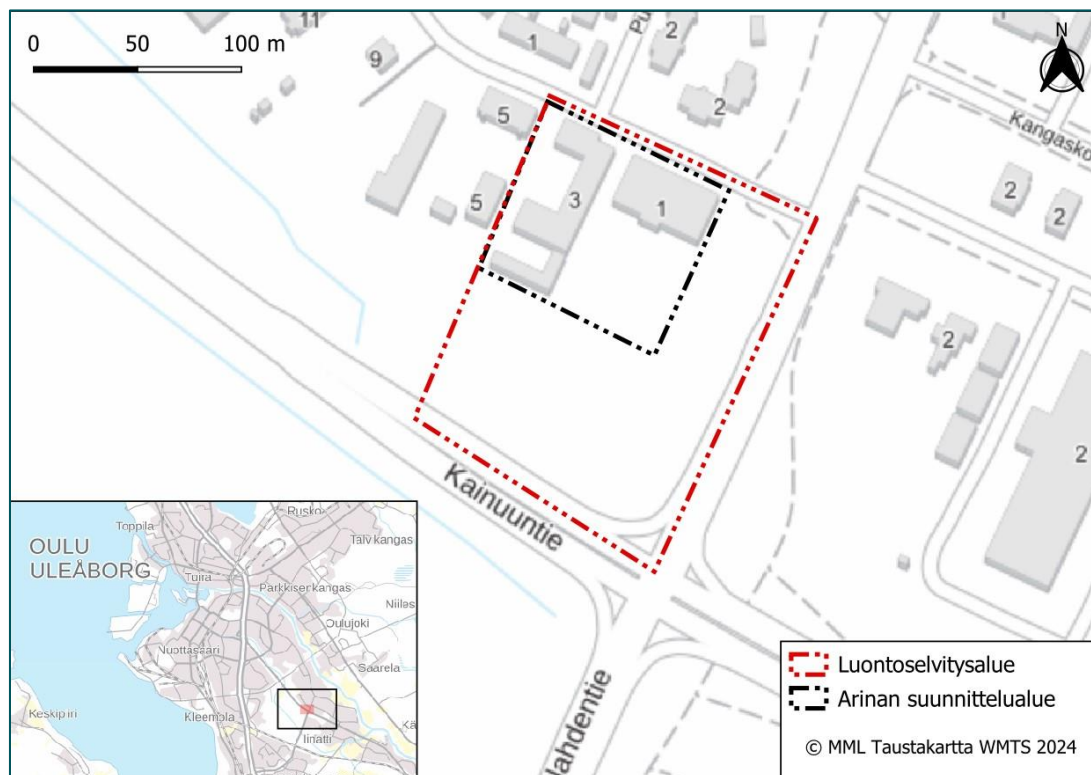
Tässä työssä on laadittu Riihiraitti 1-3 (Maikkula, Oulu) asemakaavan muutosta varten luontoselvitys. Selvitys käsittää kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen sekä luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien selvitykset ja pesimälinnustoselvityksen.

Selvityksen johtopäätöksenä on esitetty kasvillisuuden-, liito-oravan ja linnuston osalta suositukset alueen maankäytölle. Alueella ei ole potentiaalisia elinalueita viitasammakolle, joten selvitystarvetta ei lajin osalta ole. Lähtökohtana on, että alueen suunnittelussa voidaan huomioida luontoarvojen kannalta merkittävät alueet sekä edistää niiden ominaispiirteiden säilymistä. Nämä tavoitteet on mainittu maankäyttö- ja rakennuslaissa. Selvityksestä ja raportoinnista ovat vastanneet MMK Riina Lämsä (kasvillisuus ja luontotyytit) ja johtava asiantuntija Harri Taavetti (linnusto) FCG Finnish Consulting Group Oy:stä.

2 Selvitysalue

Selvitys on kohdennettu Maikkulan Riihiraitti 1-3 sijoittuviin kiinteistöihin, laajentuen kaupungin puistoalueelle Kainuuntien ja Maikkulantien risteykseen asti. Arina suunnittelee alueelle päivittäistavara-kauppaa sekä polttoaineen jakeluasemaa. Arinan suunnittelualueen koko on noin 0,9 hehtaaria ja selvitysalueen koko noin 2,5 hehtaaria. Luontoselvitys- ja Arinan suunnittelualueen rajausta ja sijaintia on esitetty kuvassa 1.

27.8.2024

Kuva 1. Selvitysalueen rajaus ja sijainti Oulussa.

3 Menetelmät ja aineisto

3.1 Lähtötiedot

Selvityksen työvaiheet olivat lähtöaineiston koonti ja analysointi, maastoinventoinnit sekä raportointi.

Selvitystä laadittaessa on otettu huomioon ympäristöviranomaisten antama sekä muu yleinen ohjeistus:

- Mäkelä, K. & Salo, P. 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen Ympäristökeskus.
- Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa. – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen moniste 24, Oulu
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

27.8.2024

- Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2023: Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille. https://lepakko.fi/lepakot/Aineistot/SLTY_lepakkokartoitusohjeet_2023.pdf
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. ja Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742. Ympäristöministeriö. 113 s.
- Bat Conservation Trust. 2007: Bat Surveys – Good Practice Guidelines. Bat Conservation Trust, London.
- Bettersby 2010: Guidelines for Surveillance and Monitoring of European Bats.
- Kyheröinen ym. 2019: Guidance on the conservation and management of critical feeding areas and commuting routes for bats.
- Voigt ym. 2018: Guidelines for consideration of bats in lighting projects.

Lähtötietoina on käytetty mm. seuraavia lähteitä:

- Oulun kaupungin WFS- rajapinnat: Luonnonmuistomerkit
- Vieraslajihavainnot (mm. kansalaishavainnot)
- Metsäkeskuksen metsävaratiedot, ml. metsälain 10 § mukaiset kohteet.
- Avoin tieto –palvelu (Suomen ympäristökeskus 2024)
- Suomen lajitietokeskuksen havainnot (Laji.fi). Aineistopyyntö: haettu 4.6.2024 / HBF.89248

3.2 Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen

3.2.1 Arvokkaiden luontokohteiden luokitus

Arvokkaiksi luontotyypeiksi luetaan kohteet, joiden olemassaolo merkittävästi lisää alueen luontoarvoja. Arvokkaalla luontotyyppillä esiintyy usein myös arvokasta eliölajistoa. Merkittävimmät tällaiset ympäristötyypit on lueteltu Suomen luonnonsuojelulaissa (LSL 64 §) ja niiden olemassaolo on lailla turvattu sen jälkeen, kun alueellinen ELY-keskus on tehnyt niistä rajauspäätöksen ja saattanut sen maanomistajan tiedoksi. Metsälaki (Metsäl 10 §) määrittelee metsätaloustoimissa huomioon otettavia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka ilmentävät luonnon monimuotoisuutta talousmetsäalueilla. Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla, mutta metsälain määrittely luontokohteista toimii indikaattorina alueellisista luontoarvoista. Vesilain suojeltavat vesiluontotyyppit on esitetty vesilain (587/2011) 2. luvun 11 §:ssä.

Työssä käytetty luontotyyppien uhanalaisuusluokitus pohjautuu Suomen luontotyyppien uusimpaan uhanalaisarviointiin (Raunio & Kontula toim. 2018). Uhanalaisten luontotyyppien arvioinnissa käytetyt uhanalaisluokat vastaavat pääpiirteissään lajien uhanalaisuustarkastelussa käytettyä luokittelua. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) luontotyyppit.

Selvityksessä on arvioitu myös alueellisesti ja valtakunnalliset uhanalaiset lajit ja luontotyyppit.

Luontokohteiden arvotuskriteereinä käytettiin kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta, harvinaisuutta ja uhanalaisuutta, luonnon monimuotoisuutta lajitasolla sekä kohteen toiminnallista merkitystä lajistolle. Luontokohteiden arvoluokitus pohjautuu seuraavaan ”Luontoselvitykset ja

27.8.2024

luontovaikutusten arviointiopas - tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle” -oppaan mukaiseen jaotukseen (Mäkelä & Salo 2024):

27.8.2024

Luokittelussa käytetyt arvoluokat ovat:**Luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet**

Luokkaan 1 kuulumiseen ei sisälly tapauskohtaista harkintaa, sillä luokan kriteerinä on lainsäädännön antama turva kohteelle.

Luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

Luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä. Luokan kriteerejä ovat esimerkiksi alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, hallinnollinen asema ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat muun muassa luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet, uhanalaisten luontotyyppien ja lajien merkittävät esiintymät sekä luontodirektiivin luontotyyppien merkittävät esiintymät.

Myös lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille erittäin tärkeät kohteet kuuluvat tähän luokkaan. Luokkaan kuulumisen edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa. Ekologinen verkosto voi olla alueelle lisäarvoa tuova elementti: arvoluokkaan 3 muuten sijoittuvat kohteet voidaan sijoittaa arvoluokkaan 2, jos ne ovat lisäksi ekologisen verkoston kannalta tärkeitä. Pääosa luokan 2 kohteista on aina huomioitavia. Näiden lisäksi luokkaan kuuluu maakuntatasolla sekä yksityiskohtaisemman suunnittelun tasolla huomioitavia kohteita.

Luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luokan 3 kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä.

Luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat muut huomionarvoiset kohteet

Luokan 4 kohteilla esiintyy erilaisia monimuotoisuutta tukevia luonnonarvoja. Luokan kohteet ovat usein paikallisesti tärkeitä, ja niiden huomioimisessa tarvitaan muita luokkia enemmän tapauskohtaista soveltamista.

Tavanomainen luonto

Arvoluokat 1–4 eivät kata kaikkia alueita, vaan niiden ulkopuolelle jää niin sanottua tavanomaista luontoa, esimerkiksi sellaista metsätalouden piirissä olevaa talousmetsää tai metsäojitettua suota, jolla ei katsota olevan erityistä arvoa luonnon monimuotoisuudelle tai ekologisille yhteyksille. Tavanomaisella luonnolla voi kuitenkin olla suunnittelussa erikseen huomioon otettavaa arvoa esimerkiksi virkistysalueena.

Kuhunkin arvoluokkaan kuuluvat kohteet esitetään kolmessa toisiaan täydentävässä kategoriassa (taulukko 1):

- aina huomioitavat kohteet
- näiden lisäksi yleispiirteisessä maakuntatason suunnittelussa huomioitavat kohteet
- edellisten lisäksi yksityiskohtaisen tason suunnittelussa (osa)yleis- ja asemakaavoissa sekä hankkeissa huomioitavat kohteet.

27.8.2024

Taulukko 1. Arvottamisessa erotettavat arvoluokat ja niihin kuuluvat kohteet (Mäkelä & Salo 2024)

Arvoluokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet	Arvoluokka 2: Erityisen tärkeät kohteet	Arvoluokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet	Arvoluokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet
Aina huomioitavat - Luonnonsuojelualueet - Natura 2000 -alueet - Suojeluun varatut alueet - LSL:lla suojeltujen luontotyyppienrajatut esiintymät - LSL:n tiukasti suojeltujen luonto-tyyppien esiintymät - Vesilain suojellut luontotyytit - Luontodirektiivin liitteen IV a lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat - Luontodirektiivin liitteen IV b kasvilajien esiintymispaikat - LSL:n erityisesti suojeltavien lajien rajatut esiintymispaikat - Luontodirektiivin liitteen II lajien sekä lintudirektiivin liitteen I lajien ja niitä vastaavien muuttolintujen rajatut esiintymispaikat - LSL 73 § suurten petolintujen toistuvasti käytössä ja selvästi nähtävissä olevat pesäpuut	Aina huomioitavat - Valtakunnallisesti arvokkaat luontokohteet¹ - Ekologisen verkoston kannalta erittäin tärkeät kohteet - Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet² - Uhanalaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät - Uhanalaisten lajien merkittävät esiintymät - Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien merkittävät esiintymät - Lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille erittäin tärkeät kohteet³	Aina huomioitavat - Ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet - Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet²	Aina huomioitavat Ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet
Lisäksi yleispiirteisessä suunnittelussa huomioitavat	Lisäksi yleispiirteisessä suunnittelussa huomioitavat Maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet¹	Lisäksi yleispiirteisessä suunnittelussa huomioitavat - Maakunnalle ominaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät - Maakunnan vastuulajien merkittävät esiintymät	Lisäksi yleispiirteisessä suunnittelussa huomioitavat
Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioitavat - Luontodirektiivin liitteen IV a lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit - LSL 95 §:n luonnonmuistomerkit	Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioitavat - LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajaamattomat esiintymät - Luontodirektiivin liitteen II lajien rajaamattomat merkittävät esiintymispaikat - Lepakoiden tärkeät saalistusalueet⁴	Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioitavat - Paikallisesti arvokkaat luontokohteet¹ - Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät - Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien muut esiintymät - Uhanalaisten lajien muut esiintymät - Lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille tärkeät kohteet³ - Luontodirektiivin liitteen II lajien muut esiintymispaikat	Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioitavat - Silmälläpidettävien luontotyyppien ja lajien esiintymät⁵ - Alueellisesti uhanalaisten luontotyyppien ja lajien esiintymät⁵ - Kohteet, joilla esiintyy yksittäisiä huomionarvoisia, pienpiirteisiä luonnonarvoja - Lajistollisesti arvokkaat uusympäristöt - Muut monimuotoisuutta tukevat kohteet

* hävittämiskiellosta poiketen (LSL 82 § yleispoikkeus) aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan ja rakennuksiin sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Yleispoikkeus ei koske teollisen mittakaavan toimintaa.

¹ ennalta tunnetut, aiemmin tehdyissä selvityksissä rajatut kohteet

² erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet

³ pesimä-, levähdys-, ruokailu-, talvehtimis- ja sulkimisaueet sekä metson ja teeren soidinpaiikat

⁴ sopimus Euroopan lepakoiden suojelusta (EUROBATS)

⁵ tapauskohtainen asiantuntijatulkinta arvoluokasta

3.2.2 Lepakoiden käyttämien alueiden luokitus

Oulussa käytettävä lepakkoalueiden arvoluokitus noudattelee Suomen lepakotieteellinen yhdistys ry:n esittämää suositusta (SLTY 2023):

Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikka

Ehdottomasti säilytettävä, hävittäminen tai heikentäminen luonnonsuojelulaissa kielletty

- Hävittämiselle tai heikentämiselle on haettava lupa ELY-keskukselta.
- Jos poikkeuslupa myönnetään, tulee lepakoiden aiheutuvaa haittaa pienentää esimerkiksi asentamalla korvaavia päiväpiilopaikkoja, kuten pönttöjä. Korvaavista toimita antaa tietoa esimerkiksi Mitchell-Jones (2004).

27.8.2024

- Suunnittelussa kannattaa ottaa huomioon suojeltuun kohteeseen liittyvät lepakoiden käyttämät kulkureitit ja ruokailualueet.

Luokka II: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti

Alueen arvo lepakaille huomioitava maankäytössä (EUROBATS)

- Vahva suositus, jolla ei kuitenkaan ole suoraan luonnonsuojelulain suojaa.
- Tärkeä saalistusalue voi olla sellainen, jolla saalistaa monta lajia ja/tai alueella saalistaa merkittävä määrä yksilöitä.
- Aluetta käyttävä laji on harvinainen tai harvalukuinen.
- Alue on todettu tai todennäköinen siirtymäreitti päiväpiilon ja saalistusalueen välillä.
- Jos siirtymäreitti katkaistaan, tulisi toteuttaa korvaava reitti.
- Huomioidaan alueen lähellä sijaitsevat lisääntymis- ja levähdyspaikat

Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue.

Maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava alueen arvo lepakaille.

- Alue on lepakoiden käyttämä, mutta laji ja/tai yksilömäärä on pienehkö.
- Ei mainittu luonnonsuojelulaissa
- Ei suosituksia EUROBATS-sopimuksessa

3.2.3 Lajiston luokitusperusteet

Työssä käytetty lajien uhanalaisuusluokitus perustuu uusimpaan uhanalaisuusarviointiin, joka on päivitetty vuonna 2019 (Hyvärinen ym. (toim.) 2019). Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja.

Liito-orava ja kaikki lepakkolajimme kuuluvat EU:n Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajilistaan. Luonnonsuojelulain 78 §:n mukaan em. lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Näitä ovat mm. lepakoiden osalta lisääntymispaikat, muut kesä-, kevät- ja syysaikaiset, säännöllisessä käytössä olevat levähdyspaikat sekä talvehtimispaikat. Lepakoiden päiväpiiloja ei kuitenkaan ole yleisen käytännön mukaan tulkittu lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi, sillä lepakot tyypillisesti vaihtavat päiväpiilojaan usein ja niiksi soveltuvat monenlaiset rakennusten ja puiden kolot, kaarnan raot ja muut rakenteet. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ovat pesintään, päivän viettoon, levähtämiseen, suojautumiseen tai ravinnon varastointiin käytettävät puut, pöntöt tai rakennusten osat (Nieminen & Ahola (toim.) 2017).

3.3 Maastoinventoinnit

3.3.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

Selvitysalueen kasvillisuutta ja luontotyyppejä inventoitiin pääasiallisesti 6.6.2024. Maastotöistä vastasi MMK Riina Lämsä.

27.8.2024

Työn tavoitteena oli selvittää alueella esiintyvät rauhoitetut, silmälläpidettävät, uhanalaiset tai alueellisesti uhanalaiset kasvilajit sekä muu huomionarvoinen lajisto. Luontotyypeistä selvitettiin uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit sekä metsälain (10 §), vesilain (2. luku 11 §) ja luonnonsuojelulain (64 §) mukaiset suojeltavat luontotyypit sekä muut luontoarvoiltaan merkittävät alueet. Selvityksessä kartoitettiin myös alueellisesti ja valtakunnalliset uhanalaiset lajit ja luontotyypit.

Lahopuun määrää arvioitiin karkeasti. Myös alueen luontotyyppien kuviointi tehtiin LUTU-luokittelun mukaan, ja kuviotiedot tallennettiin paikkatietomuotoisena. Alueella ei esiinny varsinaisia uhanalaisia luontotyypejä.

3.3.2 Linnustoselvitys

Selvitysalueen linnustoa selvitettiin kahden kerran kartoituslaskentamenetelmällä. Maastotyöt toteutettiin 5.6. ja 18.6. Pesimälinnustoselvitysten tavoitteena oli selvittää kaava-alueen ja sen lähivaiikutusalueen pesimälinnuston yleispiirteet sekä suojelullisesti arvokkaiden lajien mahdollista esiintymistä. Selvitysten aikana pyrittiin havainnoimaan etenkin suojelullisesti arvokkaita lintulajeja, joita ovat Suomen luonnonsuojelulailla (9/2023) ja luonnonsuojeluasetuksella (17.6.2021/521) uhanalaisiksi tai erityistä suojelua vaativiksi säädettyt lajit, EU:n lintudirektiivin liitteen I lajit (79/409/ETY) ja Suomen Punaisen kirjan uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit sekä alueellisesti uhanalaiset lajit (Hyvärinen ym. 2019). Selvitys toteutettiin kartoituslaskentamenetelmällä siten, että koko selvitysalue käveltiin kattavasti läpi.

3.3.3 Liito-orava- ja lepakkoselvitys

Alueen liito-oravalle ja lepakoille soveltuvia alueita selvitettiin yllä mainittujen maastokäyntien yhteydessä. Liito-oravan osalta arvioitiin selvitysalueen soveltuvuutta liito-oravan elinympäristöksi ja mikäli potentiaalisia liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja olisi todettu, olisi niiden määrittelyyn käytetty maastossa puiden juurilta löytyneitä papanoita ja kolopuita (tai muita pesä- ja piilopaikkoja kuten oravan risupesä) sekä metsän ikää ja puulajisuhteita.

Lepakoiden osalta ei toteutettu erillistä (detektori)kartoitusta. Sekä karttatarkastelun, että ensimmäisen linnustoselvityksen maastokäynnin yhteydessä toteutetun potentiaalitarkastelun perusteella selvitysalue ei ole lepakoiden ruokailualueeksi tai lisääntymis- ja levähdyspaikaksi soveltuva. Selvitysalueen aaltopeltiset rakennukset eivät sovellu lepakoiden pesä- tai päivälepopaikoiksi.

3.4 Epävarmuustekijät

Selvitystyön epävarmuustekijät liittyvät luonnon vuotuiseseen vaihteluun sekä maastoinventointien rajalliseen kestoan. Inventointitulokset ilmentävät aina hetkellistä luonnon tilaa, joka voi myös jossain määrin vaihdella vuosittain.

Maastoinventoinneista ovat vastanneet inventointimenetelmät, kartoitetun lajiston ja luontotyypit hyvin hallitsevat asiantuntijat. Kasvilajiston ja luontotyyppien inventoinnin maastotyöt on suoritettu parhaan kasvukauden aikaan eli luontotyyppi- ja lajistosiselvitysten kannalta optimaaliseen aikaan. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykseen ei sisälly erityisiä epävarmuustekijöitä.

Myös eläinlajistoselvitykset on kohdennettu kohdelajien kartoitusten kannalta oikea-aikaisesti ja käytetyt menetelmät ovat olleet selvityksien kannalta tarkoituksenmukaisia. Alueella ei ollut liito-oravalle sopivaa elinympäristöä, joten alueelle ei tehty erillistä käyntiä aiemmin keväällä.

27.8.2024

4 Tulokset

4.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

4.1.1 Kasvillisuuden yleiskuvaus

Selvitysalue sijaitsee keskiboreaalaisella vyöhykkeellä, tarkemmin keskiboreaalisten aapasoiden alueella (3a). Selvitysalue koostuu suurimmaksi osaksi Riihiraitti 1-3 kiinteistöistä sekä metsäalueesta, jonka itäpuolella on joutomaaksi muuttunut entinen voimalinjan paikka. Riihiraitti 1 kiinteistössä on liiketila ja Riihiraitti 3 kiinteistössä on liiketila sekä asuintaloja. Alue on ollut kokonaisuudessaan rakentamatonta 60-lukuun asti, jolloin nykyinen valtatie 22 eli Kainuuntie rakennettiin (Vanhat kartat 2024). Kainuuntie reunustaa alueen eteläpuolta ja Maikkulantie itäpuolta. Alueen pohjoispuolella on nykyisin asuinrakennuksia, itäpuolella teollisuusalue ja Kainuuntien toisella puolella etelässä huolto-asema.

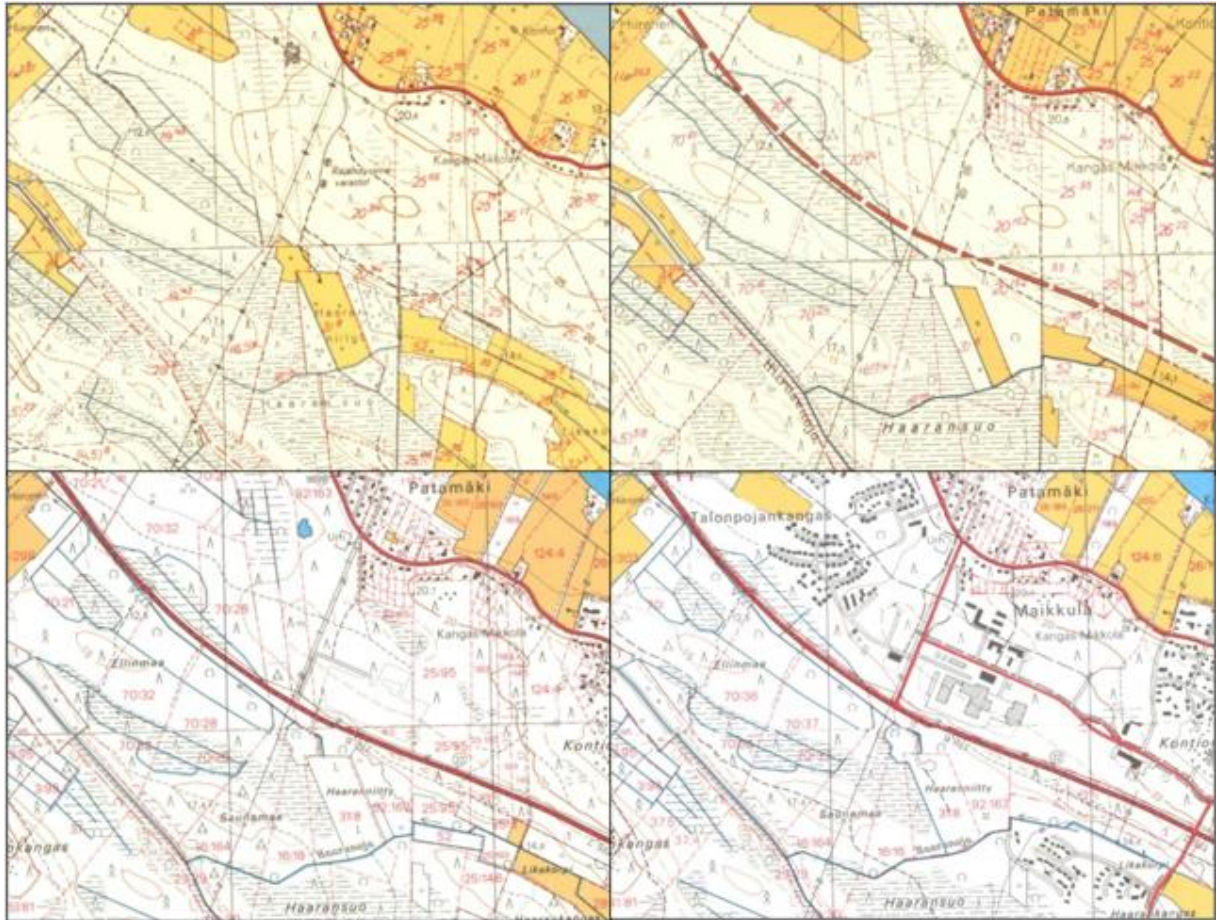
Kasvupaikkatyyppiltään selvitysalue on pääosin tuoretta kangasta (Kuva 5). Rakennusten eteläpuolinen metsikkö on selvitysalueella kooltaan noin 0,7 hehtaaria, jatkuen länteen. Metsikön valtapuulaji on 50-60 vuotias varttunut mänty, mutta sekapuuna kasvaa myös erikokoisia koivuja ja kuusia. Kokonaista lahoppuuta on hyvin vähän, ja se on pientä. Paikalla on tehty harvennushakkuu 5-10 vuoden sisällä, ja hakkuutähdekasat on jätetty paikoilleen. Pensaskerroksessa on katajaa sekä koivun, haavan, pihlajan ja kuusen taimia. Kenttäkerroksessa tuoretta kangasta luonnehtivat puolukka, mustikka, juolukka, metsätähti, kultapiisku, kangasmaitikka ja kevätpiippo. Pohjakerrosta peittävät seinäsammal, metsäkerrossammal sekä paikoittain esiintyvä rämerahkasammal. Muutamalla kosteammalla kohdalla esiintyy kanervaa ja juolukkaa. Valoisemmilla ja ravinteikkaammilla ajourilla rehevämpää kasvistoa, ja reunavyöhykkeet ovat tiheämpiä paju- ja lehtipuupusikoita. Metsäalueen ja Maikkulantien välinen alue on entisen sähkölinjan pohjaa, joka on alkanut kasvaa umpeen. Linjalla on sekä paahteisia heinäisiä kohtia, että suojaisempia varpuisia kohtia. Linjalla kasvaa lehtipuita kuten haapaa, koivua, pihlajaa ja pajuja, sekä muutamia kuusia. Aluskasvillisuudessa on mm. vadelmaa, maitohorsmaa, heinää, voikukkaa, keltanoa, peltosauniota, piharatamoa, valkoapilaa, ohdaketta, niittyleinikkiä, puna-ailakkia, siankärsämöä, hiirenvirnaa, metsäkurjenpolvea, kevätpiippoa ja metsävarpuja. Sekä metsikössä, että entisen sähkölinjan alla on polkuja. Alueelta ei ole havaintoja huomionarvoisesta lajistosta ennestään (Suomen lajitietokeskus 2024). Alueelta ei löytynyt selvityksissä uhanalaista tai muuten huomionarvoista lajistoa tai luontotyyppejä.

27.8.2024

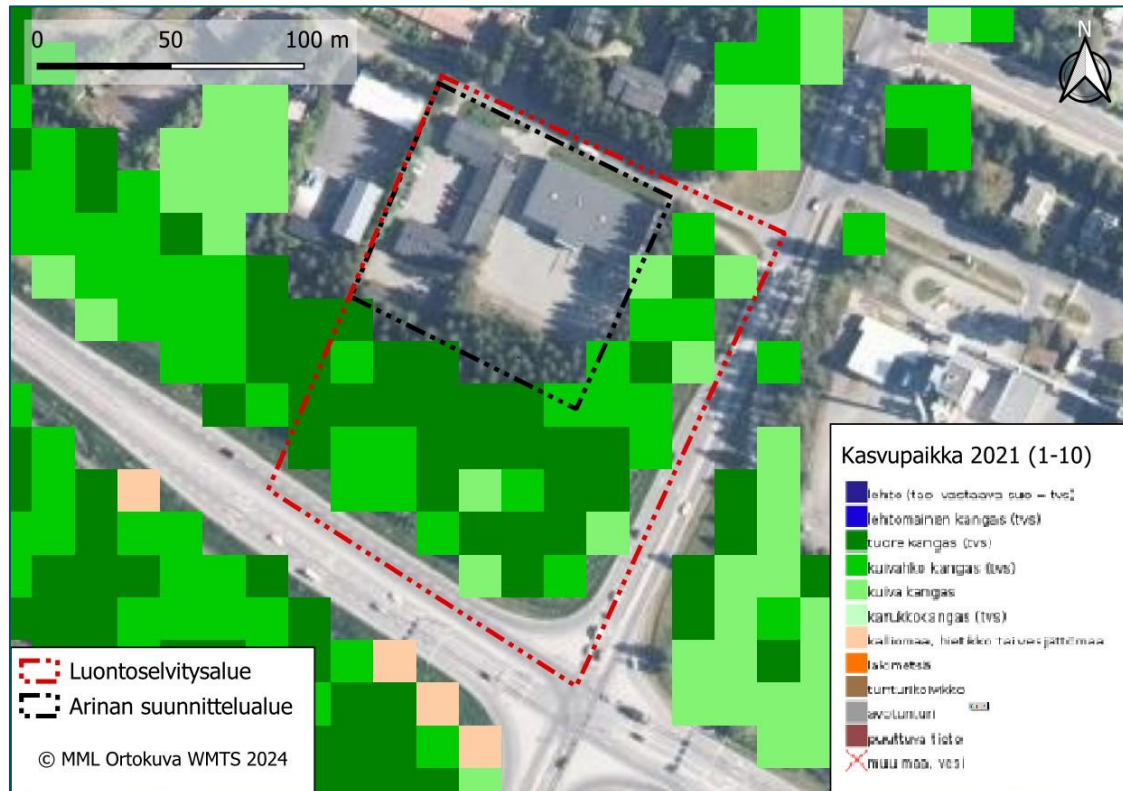
Kuva 2. Selvitysalue ilmakuvalla vuonna 2023.

27.8.2024

Kuva 3. Alueen kehityshistoriaa: vanhat kartat vuosilta 1952-1953, 1965, 1981 ja 1989. Eniten aluetta kehitti 60-luvulla rakennettu uusi Kainuuntie eli valtatie 22, jonka jälkeen alueelle alkoi keskittyä rakentamista 80-luvulla. (Vanhat kartat palvelu)

27.8.2024

Kuva 4. Selvitysalueen pääkasvupaikkatyyppi on tuore kangas (Kasvupaikkatyytit: © Luonnonvarakeskus Kasvupaikka 2021 (1-10) WMS 2021).

27.8.2024

Kuva 5 . Alueen puusto on mäntyvaltaista, mutta sekapuuna on erikokoisia kuusia ja koivua.

Kuva 6. Alueen itälaidalla Maikkulantien varrella sijaitsevaa vanhaa sähkölinjanpohjaa.

27.8.2024

Kulttuuriympäristöt

Alue koostuu suurimmaksi osaksi metsiköstä ja vanhan sähkölinjan pohjasta. Nurmikasvien ohella tien varressa esiintyy jonkin verran pientareiden tyyppikuormituksesta hyötyvää lajistoa.

4.1.2 Arvokkaat kasvillisuus- ja luontotyyppikohteet

Selvitysalueelle ei sijoitu luonnonsuojelualueita, Natura 2000-ohjelman kohteita, muita luonnonsuojelualueita tai suojeluohjelmien kohteita (Suomen ympäristökeskus 2024). Alueella ei ole myöskään Metsäkeskuksen rajaamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä tai Kemera-ympäristötukikohteita (Metsäkeskus 2024). Alueelle ei sijoitu myöskään muita aiemmin rajattuja arvokohteita kuten valtakunnallisesti arvokkaita moreenimuodostumia, kivikoita tai tuuli- ja rantakerrostumia eikä arvokkaita kalioalueita (Suomen ympäristökeskus 2024).

Selvitysalueelta ei löydetty maastaselvitysten perusteella arvokkaita kasvillisuus- tai luontotyyppikohteita, uhanalaisia luontotyyppkejä eikä uhanalaista tai luontodirektiivin liitteen IV(b) mukaista putkilokasvilajistoa.

Lähtötietojen perusteella selvitysalueelta ei ollut aiempia havaintoja huomionarvoisesta kasvilajistosta (Suomen lajitietokeskus 2024).

4.1.3 Haitalliset vieraskasvilajit

Alueelta ei havaittu haitallisia vieraslajeja, vieraslajeja tai puutarhakarkulaisia, lähin vieraslajihavainto on Kainuuntien toiselta puolelta jättipalsamista, noin 300 metrin päässä selvitysalueesta (Suomen lajitietokeskus 2024).

4.2 Liito-orava- ja lepakkoselvitys

Ennakkotarkastelun perusteella liito-oravalle sopivia alueita ei havaittu alueella. Selvityksissä ei havaittu liito-oravan papanoita eikä lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Lajitietokeskuksen havaintojen perusteella selvitysalueelta tai sen läheisyydestä ei ole myöskään vanhempia havaintoja lajista (Suomen lajitietokeskus 2024).

Alueen puusto on pääosin nuorta, 40-50-vuotiasta eikä puissa ole koloja. Alueella on yksittäisiä kuusia, mutta ne ovat nuoria ja oksikkaita alas asti. Ennako- ja maastotarkastelun perusteella aluetta ei arvioida liito-oravalle soveltuvaksi. Maikkulantielle on tehty 2020 luontoselvitys, jossa myös todettiin alueen puuston olevan liian nuorta ja tasaikäistä liito-oravalle (Väyrynen 2020).

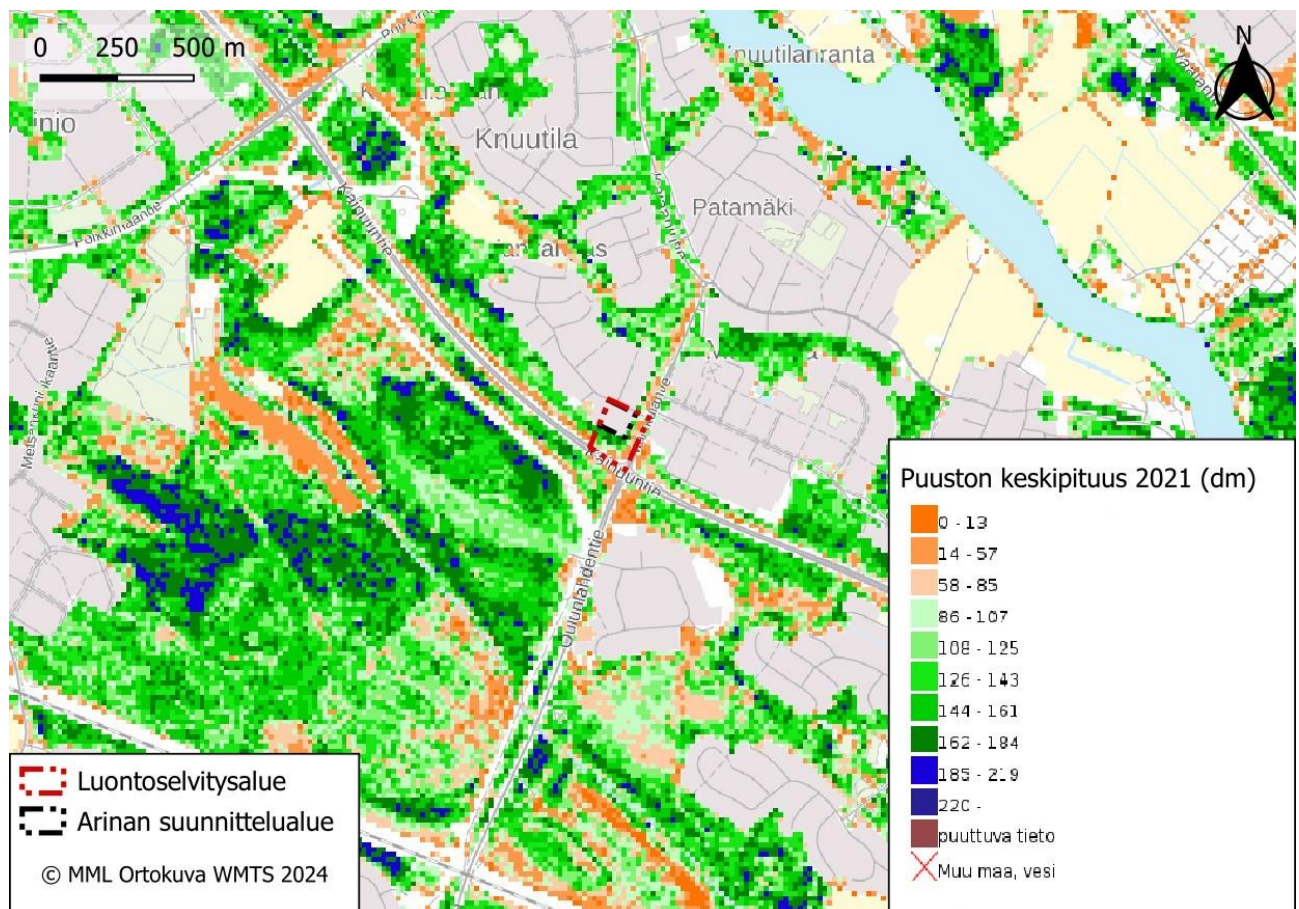
Selvitysalueen aaltopeltiset rakennukset eivät ole lepakoiden pesä- tai päivälepopaikoiksi soveltuvia. Selvitysalue ei myöskään ole erityisen soveltuva lepakoiden ruokailualueeksi. On mahdollista, että yksittäisiä lepakoita voi satunnaisesti saalistella alueella, mutta erityistä merkitystä kohteella ei arvioida olevan.

27.8.2024

4.3 Ekologiset yhteydet

Ekologiset käytävät ovat kulkureittejä, joiden kautta eläimet ja myös kasvit voivat siirtyä alueelta toiselle niille muutoin epäsuotuisien alueiden läpi. Ekologisia käytäviä ovat metsävyöhykkeet, metsäpeltoyhteydet, virtavedet ja muut viherympäristöjen ketjut. Pääsääntöisesti ekologinen käytävä toimii sitä paremmin mitä leveämpi ja parempilaatuinen se on. Tiet, asuinalueet ja muut rakennetut alueet ovat monille lajeille kulkuesteitä, jotka katkaisevat tai heikentävät ekologisen yhteyden toimivuutta. Ekologiset käytävät muodostavat verkoston, joka yhdistää toisiinsa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä ydinalueita, esimerkiksi luonnonsuojelualueita ja laajoja metsäalueita.

Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus – VILMO-selvityksessä selvitysalueen ulkopuolella Kainuuntien eteläpuolinen alue Kaupunginojan ympärillä on tunnistettu ekologiseksi yhteydeksi keskustan keskuspuistosta kaakkoon. Kiilamaista Kaupunginojan viheraluetta on kuvailtu raportissa muun muassa rakennetun miljööän rajaamana viherkiilana ja viheralueen jatkumona ulkokehältä kohti Oulujoen ranta-alueita ja suistoa (Ramboll 2014). Yleiskaavoituksessa hankkeen alue on varattu työpaikka-alueeksi, kun taas Kainuuntien eteläpuolinen alue virkistysalueeksi (Oulun kaupunki 2016: Uuden Oulun yleiskaava 2016). Myös osa Kainuuntien pohjoispuolesta on lähempänä keskustaa osa tätä vihervyöhykettä ja virkistysaluetta, jonne on kapea yhtenäinen metsäkaistale selvitysalueelta. Pohjoiseen Oulujoelle vie vain hyvin kapea, mutta kuitenkin lähes yhtenäinen puustokäytävä (Kuva 7). On kuitenkin epätodennäköistä, että tämä kyseinen väylä olisi tärkeä kulkureitti esimerkiksi liito-oravalle, koska parempiakin reittejä on tarjolla. Myöskään alueella ei ole aiempia liito-oravahavaintoja.

27.8.2024

Kuva 7. Hankealueen puusto on osa ekologisia yhteyksiä sekä pohjoiseen kohti Oulujokea, että Kaupunginojan kaakkoon vievää viherväylää. Näkyvillä puuston keskipituus (Puustotiedot: © Luonnonvarakeskus Puuston keskipituus 2021 (dm) WMS 2024).

Kuva 8. Kaupunginojan luonto- ja virkistysarvojen esittely (Ramboll 2014)

4.4 Linnustوسelvitys

Selvitysalueen pesimälinnusto todettiin erittäin niukaksi ja lajistoltaan tavanomaiseksi. Kaikki kahdella selvityskerralla havaitut, pesiviksi tulkitut linnut (kaikki havainnot koskevat laulavia koiraita ja on tulkittu pesiviksi pareiksi):

- punakylkirastas 2
- tilitatti 1
- pajulintu 1
- talitiainen 1
- punarinta 1
- leppälintu 1
- hernekerttu 1

27.8.2024

Lajeista leppälintu on ainoa suojelullisesti huomionarvoinen laji, sillä se on lueteltu Suomen kansainvälisenä vastuulajina. Yksi koiras lauloi selvitysaluerajauksen pohjoispuolella, mutta selvitysaluekin kuulunee sen reviiriin. Leppälintu on kuitenkin hyvin tavanomainen laji mäntyvaltaisilla kankailla sekä puustoisilla piha-alueilla, jollaisia on selvitysalueen ympäristössä runsaasti.

5 Johtopäätökset ja suositukset

Selvitysalueella ei esiinny arvokkaita luontotyyppikohteita eikä uhanalaista tai luontodirektiivin liitteen IV(b) mukaista putkilokasvilajistoa.

Selvitysalueella ei havaittu lepakoita tai lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikoiksi soveltuvia kohteita. Kohteen rakennukset eivät sovellu lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikoiksi.

Alue ei myöskään ole liito-oravalle potentiaalista elinympäristöä, eikä kohteelta todettu lajin populaatioita eikä lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Myöskään lähialueilla ei ole liito-oravalle erityisen hyvin soveltuvaa puustoa, eikä hankealuetta voida pitää tärkeänä kulkuyhteytenä. Alue on kaavoituksessa kuitenkin sijoittunut lähelle ekologisia yhteyksiä, jonka takia voidaan suositella huomioimaan puuston jatkuvuus alueella, eli vähintään latvusyhteys lännestä ja etelästä pohjoiseen suuntaan Maikulantien mukaisesti. Alue ei ole ekologisten yhteyksien kannalta keskeinen, koska alueelle rakentaminen ei katkaise merkittäviä kulkureittejä ja se sijaitsee viherkäytävän reuna-alueella.

Alueella ei ole potentiaalisia elinalueita viitasammakolle, joten selvitystarvetta ei lajin osalta ollut.

Selvitysalueen pesimälinnusto on hyvin niukkaa ja lajistoltaan tavanomaista, eikä linnuston osalta ole tarpeen esittää suosituksia.

6 Lähteet

Bat Conservation Trust. 2007: Bat Surveys – Good Practice Guidelines. Bat Conservation Trust, London.

Bettersby 2010: Guidelines for Surveillance and Monitoring of European Bats.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Kyheröinen ym. 2019: Guidance on the conservation and management of critical feeding areas and commuting routes for bats.

Luonnonvarakeskus 2021: Kasvupaikkatyytit. <http://kartta.metla.fi/>

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen Ympäristökeskus.

27.8.2024

Metsäkeskus 2024: Avoimet aineistot. <https://www.metsaan.fi/paikkatietoaineistot>

Metsälaki (1996/1093) ja Metsäasetus (1996/1200)

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Oulun kaupunki 2024: Oulun WMS- tai WFS-rajapintapalveluiden aineistot.

Ramboll 2014: Oulun viheralueverkoston ja luonnon monimuotoisuus – VILMO. Oulun ympäristöalo.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. ja Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742. Ympäristöministeriö. 113 s.

Suomen lajitietokeskus 2024: Aineistopyyntö, haettu 4.6.2023 / HBF.89248. <http://tun.fi/HBF.89248>

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2023: Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille. https://lepakko.fi/lepakot/Aineistot/SLTY_lepakkokartoitusohjeet_2023.pdf

Suomen ympäristökeskus 2016–2024: Avoimet paikkatietoaineistot. <https://www.syke.fi/avointieto>

Oulun kaupunki 2016: Uuden Oulun yleiskaava 2016, Kaavakartta 1: Koko kaupunki 2050 (Hyväksytty 29.3.2016)

Väyrynen 2020: Maikkulan Maikkulantien luonto- ja maisemaselvitys

Voigt ym. 2018: Guidelines for consideration of bats in lighting projects.

Ympäristöministeriö 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025, Ympäristöministeriön raportteja 17, 2016.